

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonkettődik évfolyam. V. füzet.

1883. Májushó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestben, Lipótváros, Hold-utca, 21. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

Erdei famagvak gyűjtése és csemeték nevelése ügyében.

Irta: Illés Nándor, m. kir. főerdőtanácsos.

A kopár területek beerdősítésére szükséges erdei famagvak gyűjtése és csemeték nevelése ügyében a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium ez évi márczius hó 14-én 6140. sz. a. a következő szabályrendeletet bocsátotta ki a kincstári erdőhatóságokhoz és erdőrendezőségekhez:

„A kopár területek erdősítésének az állam részéről való hathatósab segítése céljából, hivatali elődöm 1881. évi 7161. számú körrendeletére való utalással, a királyi erdőhatóságokat és erdőrendezőségeket értesitem, hogy az összes illető erdőtisztek felelősségének fentartása mellett és mint szabályszerű kötelesség teljesítését, multhatatlanul elvárom, hogy az épület- és műszerfa nyerésére tenyésztett erdei fák magvaiból minden egyes erdőgondnokság területében minél nagyobb magmennyiség gyűjtessék, illetve termeltessék, s hogy ugyancsak minden

egyes erdőgondnokság, illetve erdőgazdasági üzemtest kerületében, a már meglevő vagy szükség szerint még a jelen tavaszon kibővitendő avagy ujon telepítendő csemete-kertekben, az illető vidék kopár területeinek erdősítésére alkalmas különféle fanemekből együttvéve kétannyi csemete neveltessék, mint a mennyi azon esetre lenne szükséges, hogyha az illető erdőgondnokság összes erdőterületén a csemeteültetés által való erdősítés teljesítették. A most megjelölt összes mennyiségben nevelendő csemeték egy harmad részének felerészben fekete fenyőnek, és felerészben erdei fenyőnek kell lenni.

Az erdőgondnoksági állomásoknak szolgálati változások következtében a kezelő főerdészek, erdészek vagy helyetteseik által leendő átvétele alkalmával a csemete-kertekben levő csemeték mennyisége szám, illetve terület, kor és fanemek szerint az átvételi okmányban mindenkor kimutatandó. Budapest, 1883. márczius hó 14. Gr. Széchenyi, s. k.“

A midőn a magas kormány ezen intézkedését e helyen ismételten közöljük, azon meggyőződésből indulunk ki, hogy az nemcsak korszerű, hanem az egyedüli helyes mód arra, hogy a hazánkban oly nagy terjedelemben előforduló és közgazdaságunkat annyi veszedelemmel fenyegető kopárok befásításának ügye a szükséges alapot nyerje.

Alig szükséges hangsúlyoznunk, hogy a korlátlan és megfontolatlan erdőhasználat és legeltetésből származott kopárok ugyszólván kivétel nélkül feltétlen vagy véderdő talaj termézetével birnak, és hogy az esőzések, hóolvadások vize azokról napról-napra, évről-évre lehordja a még rajtok tapadó kevés földet, s ezzel és a szintén magával ragadott kötőrmelékkal az alant fekvő termékeny földeket behordja, s tehát nemcsak maga válik terméketlenné, hanem újabb terméketlen területek származásának okozója, vagy a földek termékenységét devalválja. Már pedig minden talpalatnyi föld, a mely terméketlenné

válik, nemcsak birtokosára magára veszteség közvetlenül, de veszteség közvetve a nemzetre nézve is; mert azzal is kevesbedik a tér, melyen a nemzet megélhet, terjeszkedhetik.

Fel kell hívunk azonban a figyelmet azon közvetlen előttünk álló anyagi veszteségekre is, a melyek a kopároknak pusztán hagyásából már a jelen nemzedékre következnek, s melyek egyrészt a vízáradások rakonczátlanokodásainak fokozódásából, másrészt a vizek forrásainak elszegényedéséből és a kérdéses területek által nyújtott jövedelmeknek folytonos csökkenéséből állanak.

Nem lehet ugyan feladatunk most ezen bajok részletes bizonyítgatásával foglalkozni; de jelezni kívántuk mégis azokat, hogy a kopárok befásításának sürgősségére ezáltal is rávezethessük a figyelmet.

Hogy ezen munkálat mily roppant terjedelmű, és mily erőt és költséget fog igénybe venni: az határozottan csak akkor lesz kimutatható, ha a kopár területek kijelölve és területileg összeírva lesznek. Hogy nagy számokra lehetünk elkészülve, következtetjük abból, hogy alig van hazánkban megye, a melynek hegylejtőin vagy homokos térségein befásítást igénylő kopárok nagy terjedelemben ne lennének találhatóak.

Miután az 1879. évi XXXI. t.-cz. ezen kopárok befásítását elrendelte, a munkálatok megkezdéséhez közel állunk és semmi sem természetesebb, hogy azok foganatosítása jelentékeny mennyiségű erdei famagot és csemetét fog igénybe venni. Tekintve már most azt, hogy minálunk az erdőtelepítés mestersége még nem vált köztulajdonná, és hogy a jó akaraton kívül az ilyen munkálatokban való jártasság is inkább csak a kincstár és egyes nagyobb magánerdőbirtokosok személyzeténél található fel, el kell ismernünk, hogy a kormány valóban üdvösen cselekszik, midőn a szükséges vető- és ültető anyag beszerzéséről jó eleve gondoskodik.

A kezdet mindenesetre nehezebben menne a kormány támogatása nélkül, míg így bátran nézhetünk elébe a nehéz munkálatok megkezdésének.

Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a kormány gyámolítása e tekintetben sem terjedhet túl az első legnagyobb nehézségek legyőzésén, s ezért jól teszük birtokosaink, ha a kopárok befásításánál lehetőségig maguk is igyekeznek segíteni magukon. Az első nehézséget e tekintetben mindenesetre a magbeszerzés képezi; jónak látjuk tehát erről a mi hazai viszonyainkra vonatkozólag egyetmást még általánosságban elmondani.

Minden szaktársunk előtt, a ki erdőtelepítéssel foglalkozik, ismert dolog az, mily nehéz s gyakran majdnem lehetetlen hazai termésű jó és aránylag olcsó erdei famagvat szerezni. Csak az, a kinek tölgy-vetőmakkot kellett egyszer idegenektől beszerezni, tudja, mily nehézségekkel áll ilyenkor szemben az erdőtenyésztő! A kincstár, a nagybirtokos könnyen segíthet magán, mert ha az egyik birtokán nincsen makktermő fa, vagy nem volt makktermés, rendel a másik birtoknál, a hol e tekintetben jobban állanak a dolgok. De mit tegyen a kisbirtokos?

Tölgyeseink felujtásának elhanyagolását számos helyen a vetőmakk nehéz megszerzésének, illetve hiányának vagyunk kénytelenek felróni.

Ezen a bajon segíteni kellene, annál inkább, mert hazánk erdőségeinek királya még mindig a tölgy, s kívánatos, hogy az is maradjon, mert fentartása csak haszonnal jár.

Bár mily jól keljen el a makkoltatás, azt a jövedelmet még sem hozza be, a melyet a makkból, vetőmagnak eladva, bevenni lehet. Ezt csak a kísérlét bizonyítja be kétségbevonhatatlanul, de az alig szenved kétséget, hogy ha a makk egy része felszedetett is, a földön és fán maradt részt még mindig el lehet adni, vagy a makkolás ugy is eladható, hogy bizonyos mennyiségű makk felszedetése fentartatik. A hol pedig az ura-

dalom maga is tart sertéseket, a vetőmakk felszedésének fenntartása már épen semmi nehézségbe sem ütközik.

A földolog az, hogy az erdőbirtokos jó előre számot vessen magával, hogy mennyi vetőmagra lesz szüksége saját és vevői számára, mert a legtöbbször csupán azért nincs mag a vetés idejében, mert makkhulláskor senki sem gondolt a szedetésre. Különösen a vevőknek kell jó előre gondoskodni, mert tavasszal már nehéz makkot kapni, mivel az áttelelés igen problematicus. De különben is a tavaszi szállítás kockázattal jár, mert a makk vagy az uton fagy meg, ha korán indítatik utnak, vagy elkésve érkezik meg, ha a meleg idő beálltával adatik vasutra, sőt a zsákokban meg is fülhet.

A makktermés elárverezésének ideje rendszeren szeptember hava; de hogy termésre lehet-e számítani, az már megítélhető júliusban, augusztusban, sőt korábban is. Az erdőtelepítőnek tehát, a ki makkot akar vetni, már június, júliusban hirdetni kellene, hogy mennyi makkra van szüksége. A termelő ezen hirdetés alapján érintkezésbe léphetne vele, s mindkettőnek ideje volna az ár és szállítási feltételek iránt tisztába jönni egymással. Megfordítva a makktermelő is hirdethetné termését, de egyelőre tartunk tőle, hogy az lesz erre szorulva, a kinek a makk kell. Lehet, hogy idővel a dolog jobbra fordul, ha verseny fejlődik ki, t. i. az erdőbirtokosok rájönnek, hogy a makk ezen értékesítési módja haszonnal jár.

A többi erdei magvak közül még csak a kóris, juhar,*) gesztenye, hárs, jegenyefenyő (a. pectinata) és éger, s esetleg a szilmag az, a melynek megszerzésénél hasonló eljárásra van szükség, mert ezen magvakat lehetőleg szintén mindjárt szedés után kell vetni. A szilt már márczius és legfeljebb áprilisban, a nyirt június, júliusban**) kellene hirdetni, a többit augusz-

*) Ha azt akarjuk, hogy még azon tavasszon kikeljen.

**) A szil- és nyirmagot legjobb szedés után mennél előbb elvetni.

tus, szeptemberben, mert a szilt junius elején, a többit pedig október és novemberben el kellene vetni.

A többi fmagvak (fenyvek, ákác, esetleg kőris, juhar, hárs) beszerzését tavaszig is el lehet halasztani, mert ezen fanemek magja hosszabb ideig csiraképesen eltartható, és kereskedés útján is kapható.

Hogy azonban mindezen fmagvakat itt, hazánkban, kellő mennyiségben és jó minőségben, de mégis nem tulságos áron kapni lehessen, s tehát azért a pénz ne menjen ki külföldre, hazai erdőbirtokosainknak kellene a magvak termelésére vállalkozni. Némely fanemekre nézve ez tényleg történik is, s vannak uradalmak hazánkban, melyek ákáczmagot Franciaországba is szállítanak, még pedig nem megvetendő tiszta haszonnal. Ennek köszönhető, hogy ma már magkereskedőknél is kapható az ákáczmag métermázsája 30—35 frton.

A fenyőmagvak előállítása fűtött magfejtőkben kifizeti magát. Németországban e célra alakult magánvállalatok igen jól prosperálnak, s ha uradalmaink nem akarnak ily vállalatba pénzt fektetni, ha magot termő erdeik elegendő mennyiségben vannak, bátran számíthatnának magánvállalkozókra.

A csemeték termelése is kifizetné magát, s tényleg eseteket lehetne felmutatni, a midőn ily célra telepített faiskolák csemete-termése jó haszonnal lett értékesítve.

Hogy azonban mindezeknek eredménye legyen, szükséges volna, hogy mindkét fél a közönség elé lépjen, illetve azt, a mire szüksége van, vagy a mit szállítani hajlandó, hirdesse. Ugy hiszszük, hogy az „Erd. Lapok“, a melyek 1500 példányban jelennek meg, s ugyszólván minden magyar erdőbirtokos és erdész asztalán fekszenek, e célra a legjobb közvetítő eszközül szolgálhatnak.
